

armonii și modulații cromatice, romantice ... Cursul sonor din *Intermezzo nr.2* evită cadenzele depănând o lungă frază melodică, într-o ritmică suplă. Dirijorul Juri Gilbo a reliefat deosebit demersul componistic, substanța devenirii, subliniind contrastele de lumină și întuneric, aducând mult rafinament și sensibilitate. Mischa Maisky, student al lui M. Rostropovich, cu o perfecționare la Los Angeles cu Gr. Piatigorsky, solist al orchestrelor dirijate de L. Bernstein, Z. Mehta, C. M. Giulini, L. Maazel, R. Muti, D. Barenboim, colaborator în muzică de cameră cu Martha Argerich, Radu Lupu, Lang Lang, ș.a., cântă pe un violoncel italian. Serata muzicală a continuat cu un *quasi recital de violoncel și orchestră*.

Ab *Secondo*, piesa *Kol Nidrei pentru violoncel și orchestră op. 47* de Max Bruch, este un *Adagio* (1880) scris pentru comunitatea evreiască din Liverpool. *Kol Nidrei - Toate Promisiunile* - din ebraică, e singura piesă scrisă pe folclor evreiesc a compozitorului protestant. Folosește două melodii ebraice pe care construiește o serie de variațiuni. În expunerea melodiei, violoncelul imită vocea rapsodică de la slujba de seară din sinagogă. Este o lucrare meditativă, cu adâncă tentă religioasă. Și A. Schönberg a scris un aranjament al *Kol Nidrei*. Mischa Maisky a interpretat lucrarea cu profunzime și religiozitate.

Ab *Tertio*, am audiat *Simfonia no.4 Italiana op.90 în La Major* (1832-33) de Felix Mendelssohn-Bartholdy. Opusul în patru părți: *Allegro vivace, Andante con moto, Con moto moderato, Saltarello-Presto*, a fost interpretat admirabil! Compozitorul a redactat trei versiuni, niciuna terminată. J.Rietz a fost cel care a hotărât ultima versiune, la care a întreprins și ajustări. Prima mișcare este în formă de sonată, cu tema principală plină de viață, iar cea secundară - episodică. A doua mișcare este un *lied cantabile*, sobru, scris sub impactul morții lui Goethe și Zeller, unde folosește tema din *Der König* de Zeller, ca un tribut adus. A treia mișcare este un *Menuetto* liniștit, într-o tonalitate majoră.

melancolie la sclipitor, utilizează întreaga virtuozitate solistică a timpului, cu un tempo brillant, romantic, șlefuit pentru o muzică de foarte multe „carate” ! Mischa Maisky a cucerit publicul prin virtuozitate și măiestrie, punând în valoare temperamentul și expresivitatea școlii ruse exprimată prin atâția mari soliști! La bis a interpretat ireproșabil J.S.Bach, *Sarabande* din Suita nr.2 în re minor și *Preludiu* din Suita nr.1 în Do Major. Dirijorul Juri Gilbo a fost un corifeu în arta conducerii muzicale, cu mișcări precise și elegante, evidențiate pe expresia fiecărei lucrări din program. A fost o seară romantică, relevantă, mult aplaudată de public.

Marcel SPINEI

Mischa Maisky - un sacerdot al sunetului

A scrie cronică despre un concert al cărui protagonist s-a numit Mischa Maisky este, indubitabil, un privilegiu. În primul rând pentru că Maisky face parte din categoria specială a personajelor dotate cu o charismă absolut excepțională, farmecul incontestabil al calităților lui interpretative făcându-l câștigător de cinci ori al prestigiosului *Record Academy Prize* (Tokyo), de trei ori al *Echo Deutscher Schallplattenpreis* (Germania), dar și al nu mai puțin râvnitelor *Grand Prix du Disque* sau *Diapason d'Or* (Paris). De la ținuta de expresie princiară până la rafinamentul concepției asupra vibrației fonice, caracteristicile personalității sale constituie un permanent punct de atracție - nu doar sonoră, ci și vizuală - a potențialilor spectatori, motivând puternica impresie pe care o lasă, de fiecare dată, aparițiile sale publice.

După șapte ani, Mischa Maisky a onorat din nou podiumul Ateneului Român cu prezența sa, de această dată ca

foto: Loredana Baltazar

Ultima parte este un *Rondo*, pe cântece populare napolitane; începe într-o atmosferă exuberantă, rapidă, dar se termină într-o stare de melancolie, un spațiu de înserare, o tristețe ancestrală... *Simfonia* a rămas una dintre piesele orchestrale cântate cel mai des. Dirijorul a fost un mare interpret alături de orchestră, construind sonorități de la tragic la sublim, de la serafic la dezlănțuirii copleșitoare!

Ab *Quarto*, am audiat, în *quasi recitalul de violoncel și orchestră*, Piotr Ilici Ceaikovski, *Variațiuni pe o temă Rococo op. 33* (1876) în *La Major*. Lucrarea cuprinde: secțiunea A - *Thema și 8 variațiuni*, secțiunea B - *Thema și 7 variațiuni*. Piesa, de la

solist al Orchestrei de Cameră a Filarmonicii din St. Petersburg condusă de Juri Gilbo în cadrul seriei **Concertele de la miezul nopții**. Programul seriei s-a axat pe o sumă de opusuri consistente semnificativ, aspectul virtuozității instrumentale fiind și el punctat în mod strălucit prin intermediul *Variațiunilor* ceaikovskiene pe o temă Rococo pentru violoncel și orchestră.

Cele două părți ale concertului au debutat orchestral, cu *Intermezzi op. 12* (1902-1903) aparținând lui George Enescu și, respectiv, *Simfonia a IV-a în La major op. 90 „Italiana”* de Felix Mendelssohn Bartholdy, prilej optim pentru ca orchestra să-și valorifice tonul cald, confesiv, specific școlii instrumentelor de

coarde din St. Petersburg. Dacă ambele *Intermezzi* enesciene au fost marcate de un lirism reținut care a înveșmântat delicat carcasa melodică, lăsând să se întrevadă – la nivel timbral – culori cu irizări impresioniste, romantismul timpuriu al „*Italienei*” lui Mendelssohn (una din cele mai cunoscute mostre de descriptivism muzical – o călătorie sonoră concentrată în flash-back-uri stilistice) a fost jalonat într-o construcție echilibrată discursiv, ale cărei paliere dinamice și agogice au rămas în mare măsură tributare spiritului clasic.

Așa cum era de așteptat, punctul forte al evoluției concertante l-a constituit ascensiunea emoțională a celor trei piese de cea mai pură factură romantică: *Nocturna pentru violoncel și orchestră op. 19 nr. 4* de Piotr Ilici Ceaikovski, „*Kol Nidrei*” de Max Bruch și, în final, din nou Ceaikovski, *Variațiunile pe o temă Rococo op. 33*. Unicitatea vibrato-ului lui Maisky, retorica particularizată a adresării sale interpretative, tranziția dinspre contemplativ către pasional, dinspre atmosfera de introspecție a rugăciunii „*Tuturor jurămintelor*” / „*Kol Nidrei*” către diversitatea fluentă, expansivă, a exploziei de energie din *Variațiunile Rococo* a pus în lumină conjuncția dintre atitudinea meditativă, autoreflexivă, și expansiunea sentimentală proprie sufletului slav. Tot acest eșafodaj solistic a funcționat pe osatura unei comunicări ireproșabile între arcuiera sensibilă a violoncelului și tușele discrete ale aparatului orchestral, subtil nuanțate sub bagheta lui Juri Gilbo.

Libertatea lui Mischa Maisky de a se întoarce la Bach – prin cele două bisuri incluse în dramaturgia actului său interpretativ: *Sarabanda* din *Suita nr. 2 în re minor* și *Preludiul* din *Suita nr. 1 în sol major* – a adăugat coordonatelor preponderent romantice ale trăsăturilor sale expresive un nou contur: proiecția non-conformistă a gesturilor unui sacerdot atemporal, care slujește arta sunetelor conferindu-i nu doar sensuri nebănuite ci, mai ales, forța de a rezista curgerii vremii!

Loredana BALTAZAR

Muzica, o retortă a alchimiei sufletelor: Jordi Savall, Le Concert des Nations și Hespèrion XXI

„*Le Concert Spirituel: Au temps de Louis XV*”

22 septembrie 2017, ora 22.30: Publicul a umplut până la refuz sala Ateneului Român, așteptând reîntâlnirea cu Jordi Savall, artizanul unor proiecte artistice unicat, „*Tous les matins du monde*” (muzică de film pentru care a câștigat premiul *César*), *Les Nations*, *Dinastia Borja* (*Dinastia Borgia*), *Lachrimae Caravaggio*, *Istanbul*, *Routes de l'esclavage* etc. „*Le Concert Spirituel: Au temps de Louis XV*” urma să ne introducă în atmosfera flamboaiantă a secolului al XVIII-lea, în ideea de a „folosi” muzica pentru a învăța istorie, de a genera – în termenii unei trăiri spirituale cât mai autentice – o fuziune a trecutului cu prezentul umanității.

Prin intermediul lui Savall și al ansamblului de soliști **Le Concert des Nations** – Manfredo Kremer (concertmaistru), Mauro Lopes, Santi Aubert, Kathleen Leidig, Lorenzo Collito, Guadalupe del Moral, Alba Roca și Isabel Serrano (viori), Angelo Bartoletti și Giovanni de Rosa (viole), Balász Máté, și

Antoine Ladrette (violoncele), Xavier Puertas (contrabas), Xavier Díaz-Latorre (teorbă și chitară), Luca Guglielmi (harpsichord), Pierre Hamon (flaut drept), Marc Hantaï și Yi-Fen Chen (flaute), Carles Cristóbal (fagot), David Mayoral (percuție) – aliajul simbiotic dintre cele cinci titluri inserate în program a determinat firesc interconectarea activă a spectatorilor la structuri temporale paralele.

Explorând în detaliu caracteristicile partiturilor lui Arcangelo Corelli (*Concerto grosso în Re major op. 6 nr. 4*), Georg Philipp Telemann (*Concertul pentru flaut drept, viola da gamba și coarde în la minor, Uvertura / suită pentru două flaute și coarde în mi minor* din culegerea „*Tafelmusik*”, *Uvertura / suită pentru viola da gamba și coarde în Re major*) și Jean-Philippe Rameau (*Suită din opera „Les Indes Galantes”*), **Le Concert des Nations** ne-a familiarizat cu stilul **galant** dar și cu forma perfect conturată a

muzicii de divertisment specific dansantă din perioada lui Ludovic al XV-lea. Detașându-se, prin originalitatea concepției și luxurianța coloristică, de restul reperelor din program, *suita* din opera-balet „*Indiile Galante*” a captivat auditoriul prin energia debordantă și vivacitatea pulsațiilor ritmice care au „îmbibat” cu aluzii vizual-descriptive substanța melodică. Disponibilitatea naturală a fiecărui membru al ansamblului de a se integra riguros în jocul instrumental sub auspiciile unui perfect autocontrol tehnic a sporit atractivitatea proprie acestei capodopere a Barocului târziu entuziasmând publicul care, după acest punct final al întregului parcurs concertant, a răsplătit cu aplauze generoase excelența performanței interpretative.

Un eveniment absolut special – ca binemeritată recunoaștere nu doar a proiectelor sale inedite, ci și a totalei implicări a artistului Jordi Savall în metamorfozarea conceptului interpretativ prin crearea unor punți sensibile între oameni și epoci, capabile de a influența orientarea către Frumos, spiritualitate și, în general, traiectoria ascendentă a dezvoltării personalității umane – a aureolat această noapte a **Concertului Națiunilor**: decernarea, pentru prima dată unui muzician străin din domeniul clasic, a „Discului de Aur” din partea casei de producție E-Media, în parteneriat cu Artexim. Evident, dincolo de „contabilizarea” oficială a vânzărilor pe care discul *ISTANBUL* realizat de Jordi Savall împreună cu **Hespèrion XXI** le-a înregistrat în România în ultimii ani, motivația acordării unei asemenea distincții a fost, fără doar și poate, intenționalitatea stimulării unei arheologii muzicale de suflet, pentru promovarea căreia Savall a construit, pas cu pas și an de an, un admirabil eșafodaj conceptual.